

NY MUSIK

Åpen på den öppna formen – violiner i märkligt möte

Christian Wolff: *Duo for violins* (1950)

Four small duos #1 (2010)

Mikael Forsman: *Vinga-passager* (2011) nr. 1 och 2

Oui, för soloviolin! (2002) 20 avsnitt

Vinga-passager nr. 5 och 6

Bruno Maderna: *Piece pour Ivry* (1971) 10 avsnitt

Mikael Forsman: *Vinga-passager* nr. 1–10

Anna Lindal, Joar Skorpen – violin

Tisdag den 26 april 2011, kl.17.30

Museet, kulturhuset, Borås

Christian Wolffs *Duo for violins*, som komponerades 1950 av en då 16-årig yngling, var länge det stycke som stod först i hans verklista, innan han lättade på förlåten och intog en mer förlåtande attityd till sina ungdomsverk. (Någon minns kanske hans *Piece for four violins*, som uruppfördes här för något år sedan.) Duon är helt utkomponerad och har absolut inget med öppen form att göra, utan får här tjänstgöra som en samlande utgångspunkt. Liksom de flesta av Wolffs tidiga verk baseras den på ett begränsat antal toner, i detta fall tre: "d", "ess", "e" (sålunda en direkt parallell till Hauke Harders nyligen framförda pianostycke *76 BPM*, som bygger på samma premisser). En sparsmakad, rytmisk och dynamisk undersökning av ett minimalt kromatiskt material – att spelas utan vibrato.

Wolffs färskas ***Four small duos #1*** (de resterande är för dragspel, tubor respektive klarinetter) är däremot helt öppna till sin form. Musikerna har båda samma material – ett antal enskilda toner och korta fragment – som de spelar i valfri ordning.

En av de tonsättare under 1900-talet som ger musikerna fria händer att improvisera, ändra former och delarnas ordningsföljd i smått och stort är **Bruno Maderna** (1920–73). Hans ***Pièce pour Ivry*** (1971) – för violinisten Ivry Gitlis – består av 17 avsnitt med fri spelordning. Stycket utsätts här för lätt våld, dock i tonsättarens anda: Violinisterna framför fem delar var, dock valda så att den ene inte vet vad den andre har valt. (Maderna hade nog ett lite speciellt förhållande till violinen, vilket kan avläsas bland annat i hans grandiosa violinkonsert men även återspeglas i följande barndomsminne: "Min farfar trodde, att om man kan spela fiol, då kan man sedan göra vad som helst, till och med bli den största gangster. Om man spelar fiol är man alltid garanterad en plats i himmelen.")

Mikael Forsmans violinsolo ***Oui, för violin!*** (2002) består av 70 avsnitt, vilka också de kan växla följd; några delar är bortåt minutlånga medan andra är sekundkorta fragment. I detta fall växlar även musikerna. De spelar vartannat avsnitt, sammanlagt 20, även här valda så att säga i blindo.

Om bakgrunden till sitt nya stycke och till denna konsert skriver Mikael Forsman: "Ibland kommer en ingivelse att komponera musik för en specifik plats. Så kom violinduon ***Vinga-passager*** (2011) till när det komponerades för skulpturhallen på Göteborgs konstmuseum. En hel del av skulpturhallens långsmala rum utgörs av trappor, dels en i mitten som leder upp från entréplanet, dels vid kortsidorna upp till nästa våningsplan. Skulpturer placeras gärna på trappavsatserna, som även kan fungera som scengolv. Härifrån skulle tonerna alltså nå ut bra i rummet, och akustiken – det är högt i tak – ge god bärighet för stråklanger. Stående på ena kortsidan har violinisten fri sikt över till violinisten på andra sidan och åhörarna står emellan (det blir stereo!). *Vinga-passager* kan spelas i vanlig följd från början till slut. I flera av satserna kan violinisterna dock även här göra omkastningar av beståndsdelarna, fraserna/melodisekvenserna/ackorden.